

Dagsöversikten.

Hardings budskap inför tysk och fransk press.

För att ge en klar bild av de grundsatser i utrikespolitiska frågor, som Harding i sitt förut refererade budskap till kongressen uttalade, torde följande av presidenten givna sammanfattning lämpigen kunna återgivas. Harding uppdelar sitt utrikespolitiska program i följande sju punkter: 1) Amerika är ej bundet av Versaillesfördraget, inklusive folkförbundspaketen; 2) antagandet av Knox-resoluntionen, genom vilken faktiskt fredstillstånd förklaras; 3) upptagande av särskilda fredsförhandlingar med Tyskland; 4) erkännande av den i Knox-resoluntionen uttalade grundsatzen om Amerikas medverkan vid upprätthållandet av den europeiska freden; 5) antagande av en resolution, genom vilken Förenta staternas enighet med de allierade fastställes så till vida som Tyskland förklarar bära skulden till kriget och vara skyldigt ersätta alla skador till gränsen av sin finansiella förmåga; 6) upptagande av förhandlingar med England och Japan rörande rustningarnas inskränkning; 7) upptagande av förhandlingar i och för bildandet av ett nytt folkförbund till världsfredens upprätthållande, varvid Amerika skall bibehålla sin handlingsfrihet och ej heller inblandas i europeiska angelägenheter.

Den stora betydelsen av det nya programmet framgår klart av denna sammanfattning av detsamma i några jämförelsevis konkreta riktlinjer. Till den bestämda vägran att ingå i Nationernas förbund sluter sig förslaget om bildandet av ett nytt folkförbund, vilket emellertid i sin allmänna formulering är föga upplysande. Villkoret för ett nytt folkförbund: fullständig handlingsfrihet för Förenta staterna, tyder emellertid på, att Harding avser att det nya förbundet skulle bli en ganska lös sammanslutning. Den andra stora punkten i programmet: fred med Tyskland, kompletteras av förklaringen, att Amerika i likhet med ententen erkänner Tysklands skuld till kriget och dess skyldighet att ersätta skadorna. Denna senare förklaring, liksom satzen om Amerikas vilja att i fall av behov medverka till den europeiska fredens upprätthållande, äro väl snarast ägnade att i någon mån kompensera ententen för Amerikas definitiva vägran att inträda i folkförbundet.

Det Hardingska budskapets upptagande i Frankrike och Tyskland är i hög grad symptomatiskt för dess innebörd. I franska tidningar lyser allmänt missnöjet med vägran att gå in i folkförbundet igenom, ehuru man söker överskylla sin missräkning genom att särskilt trycka på Hardings ord om Tysklands skuld till kriget. I Echo de Paris skrivs, att efter Amerikas definitiva förklaring att det ämnar stå utanför folkförbundet, detta förbund kan betraktas som upplöst, och tillfogar att förbundets kansli i Genève lämpligen bör inskränka sin verksamhet. Le Temps uttrycker sitt beklagande av samma passus i Hardings budskap men finner en tröst i hans ord om Tysklands skuld till kriget och dess krigsskuld. I tyska tidningar synes man i regel belåten med Hardings budskap. Berliner Börsen-Courier framhåller emellertid kraftigt, att åtskilliga av punkterna, så t. ex. om den tyska krigsskadeersättningen, äro ytterligt vagt formulerade. Särskilt Berliner Tageblatt uttrycker sina stora sympatier med de huvudsakliga momenten i Hardings tal, särskilt hans skarpa kritik av folkförbundet. I vissa tidningar drar man av några ord i talet, där Harding uttryckte Amerikas önskan att detta vid Europas rekonstruktion, den slutsatsen att Amerika skall vara villigt att medla mellan Tyskland och ententen.

Inför den ominösa första maj, då Frank-

rike hotat att tillgripa nya sanktioner mot det tredsakande Tyskland, har man nu i Berlin börjat förbereda nya förslag i skadestandsfrågan. Berliner Tageblatt förklarar, att dylika förslag åtminstone kunna väntas utöva en viss moralisk verkan. Särskilt lär man diskutera frågan om direkt medverkan vid restaurationen i Nordfrankrike samt om möjligheterna att få till stånd medling från utlandets sida; i detta sammanhang kan meddelas, att den schweiziska regeringen nu officiellt dementerar ryktet, att den vore villig till en dylik mellareverksamhet. Något resultat av de förberedande förhandlingarna har emellertid ännu ej vunnits; möjligen kan det väntas under lop-

pet av nästa vecka. Även i Paris förbereder man nästa åtgärd i skadestandsfrågan; en konferens har hållits i Elyséepalatset, där Millerand samlat kring sig ministrarna Briand, Barthou, Doumer och Loucheur, marskalk Foch och några andra högre militärer för att undersöka den nuvarande studentens krav.

I den oberchlesiska frågan skriver Berliner Tageblatt, att en viss schism mellan England och Frankrike torde förefinnas. Den uppger, att i motsats till den franska polska ståndpunkten, att hela det oberchlesiska industriområdet bör tilldelas Polen, man på engelskt håll är av den åsikten, att Polen endast bör erhålla ungefär kretsarna Pless och Rybnik.

Statsministern besvarade i går i första kammaren herr Björkmans interpellation angående frågan, huruvida regeringen ämnade i anledning av den rådande arbetslösheten begagna sin rätt att förordna om tillfälligt rusdrycksförbud. Herr von Sydow stödde sig i huvudsak på arbetslöshetskommissionens yttrande i frågan; denna har, på en reservant när, avstyrkt förslaget om tillfälligt förbud. Han erinrade bl. a. om att ett förbud i väsentlig grad — med ungefär 10,000 personer — skulle öka de arbetslösa antal och att ett förbud knappast vore befogat för de arbetslösa skull, då dessa säkerligen ej hade råd att lägga ned sina pengar på sprit. Han framhöll även, att interpellantens åsikt, att genom ett förbud 400 mill. kr. om året skulle kunna inbesparas, vore allt för optimistiskt; bl. a.

skulle man bli tvungen att ersätta en mängd genom förbudet lidande företag och dessutom skulle stat och kommun förlora 100 mill. i skatter och dyl. I ett andra anförande gjorde statsministern ett allmänt sympatiskt uttalande för det gällande restriktionssystemet och framhöll, att man för närvarande borde låta detta verka och visa sina möjligheter att förbättra nykterhetsställsättet. I samråd med ministärens övriga medlemmar hade statsministern kommit till den uppfattningen, att något tillfälligt förbud icke borde införas.

Efter statsministerns uppträdde herrar Björkman, Petrin och Ljunggren; dessa talare talade dels för förbud i allmänhet och förringade värdet av det gällande restriktiva systemet, dels argumenterade de på grund av det rådande nödstillståndet för ett tillfälligt förbud.